

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Довгої Мирослави Мирославівни на тему «Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

1. Актуальність теми дослідження і отриманих результатів. В умовах сучасних суспільних трансформацій сім'я, як одна з основних інституцій суспільства, перебуває на етапі кризи свого існування, спостерігається нівелювання сімейних цінностей, втрата їх пріоритетності у системі ціннісних орієнтацій соціуму. Неабияку роль у розвитку сучасного українського суспільства відіграє молода сім'я, адже саме на цей період її життєдіяльності припадає народження дітей, процес їх первинної соціалізації, виникає недостатнє виконання батьками своїх функцій, ризик розлучень. Молоде подружжя не обізнане з основами шлюбу, шлюбно-сімейних правовідносин, правами і обов'язками батьків і дітей, що актуалізує необхідність надання їм соціальної допомоги та правового забезпечення.

В Україні зростає кількість молодих сімей, які через різні життєві ситуації потребують соціально-правового захисту. У зв'язку з цим актуалізується потреба у фахівцях соціальної сфери, які мають необхідні знання, можуть та вміють інформувати й консультувати молоді сім'ї щодо передбачених законодавством пільг і соціального захисту молодого подружжя та з інших питань про права, обов'язки та відповідальність усіх членів сім'ї. Тому професійна підготовка майбутніх соціальних працівників такого профілю є одним із пріоритетних напрямків підготовки соціальних працівників у закладах вищої освіти.

Аналіз психолого-педагогічних дослідження щодо професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, її актуальність, результати теоретико-практичного аналізу дозволили визначити цілу низку протиріч, що є одним з суттєвих показників логічного викладу проведеного дослідження:

- об'єктивними потребами українського суспільства у конкурентоспроможних соціальних працівниках, взаємодії з молодими сім'ями, недостатньою підготовленістю даних фахівців до роботи з такою категорією сімей та наданні різних видів допомоги, в тому числі соціально-правової;

- невизначеністю організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями та недостатнім розробленням навчально-методичного забезпечення потреб освітнього середовища щодо організації цього процесу;

- необхідністю професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення та нерозробленістю моделей даного освітнього процесу.

Вирішення зазначених протиріч можливе за умови впровадження в освітній процес вищої школи системи роботи з професійної підготовки

майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення.

Різні аспекти означеної проблеми були предметом дослідження багатьох науковців, однак не вистачає досліджень, які були б спрямовані на удосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників саме з молодими сім'ями. Зокрема, вимагають подальшого дослідження специфіка діяльності фахівців соціальної сфери з даною категорією осіб та узагальнення методики підготовки студентів як майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують право.

Соціальна значущість забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, яким потрібна соціально-правова допомога, її недостатня розробленість та потреби у вдосконаленні такої професійної підготовки проявляється у актуальності вибраної теми дисертаційної роботи.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертації досліджена в межах науково-дослідницької роботи кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» «Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності в умовах трансформації суспільного устрою та інтегрування України в європейський освітній простір» (2017–2022 рр., Державний реєстраційний № 0106U009432) і науково-дослідної теми кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи «Забезпечення якості надання освітніх послуг закладом вищої освіти: управлінсько-організаційний, методичний, економічний аспекти» (2017–2022 рр., Державний реєстраційний № 0118U004074). Тема дисертаційного дослідження затверджена вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від 30.10.2018 р.) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 5 від 27.11.2018 р.).

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше *визначено і науково обґрунтовано* організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутнього соціального працівника до роботи з молодими сім'ями *уточнено* сутність і структуру поняття професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями; розроблено та обґрунтовано структурно-функціональну модель професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту; *розроблено* структурно-функціональну модель, методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей», інформаційний посібник і соціальний проект з надання соціально-правової та психологічної допомоги молодим сім'ям; *набули подальшого розвитку* підходи до аналізу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту.

4. Практичне значення одержаних результатів дослідження підтверджено впровадженням в освітній процес вищої школи структурно-функціональної моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-

правового захисту шляхом забезпечення відповідних організаційно-педагогічних умов; розроблено і впроваджено методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» для студентів спеціальності 231 Соціальна робота та інформаційний посібник для студентів спеціальності «Соціальна робота»; впроваджено соціальний проект з надання соціально-правової та психологічної допомоги молодій сім'ї на рівні місцевих громад Івано-Франківської області.

Матеріали наукового дослідження можуть бути використані у процесі підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» у закладах вищої освіти; центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; соціальних агентствах та створених Мобільних групах.

Результати впровадження дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в освітньому процесі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (акт № 03.04-29/65 від 23.03.2021 р.), Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (акт № 1138 від 11.12.2020 р.) та Івано-Франківського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (довідка № 195/49-21/35в від 15.11.2019 р.)

5. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертацію виконано на кафедрі теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Михайлишин Галина Йосипівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат та формулювання основних позицій дисертації, рецензенти дійшли висновку, що наукова робота Довгої М. М. є результатом самостійних досліджень здобувача, дає системне уявлення про обраний аспект роботи, її теоретичні та експериментальні засади, не містить елементів плагіату та запозичень. Матеріали дисертації подано послідовно з дотриманням наукового стилю викладення, визначають традиційну структуру й логіку роботи.

6. Перелік публікацій за темою дисертації.

Основні положення та результати дисертаційної роботи висвітлено 21 наукових публікаціях (із них 6 одноосібних), серед них 7 відображають основні результати дисертації (1 закордонне наукове періодичне видання), 7 мають апробаційний характер, 5 додатково відображають результати дисертації, 1 методичні рекомендації, 1 інформаційний посібник.

Список публікацій Довгої М. М. за темою дисертації *Посібник та методичні рекомендації*

1. Довга М. М. Методичні рекомендації начальної дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» для студентів спеціальності 231 Соціальна робота: Педагогічний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 127 с.

2. Довга М. М. Подолання проблем серед молодих сімей і формування міцної сім'ї в сучасному українському суспільстві : інформаційний посібник

для студентів спеціальності «соціальна робота» та соціальних працівників у професійній діяльності. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 112 с.

Статті у фахових виданнях України

3. Halyna Mykhailyshyn, Miroslava Dovha. Formation of social and legal competencies of future social workers in the process of preparation to work young families. *Journal of Stefanyk Precarpathian National University*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2021. Vol. 8, No. 1. pp. 7-16.

4. Dovga M. M. Academic and methodological aspect of training future social workers for professional activity with young families. *ScienceRise : Pedagogical Education*. Харків : НВП ПП «Технологічний Центр», 2020. № 5(38). С. 28–32.

5. Довга М. М. Ефективність моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 313–320.

6. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Аналіз життєвих проблем молодих сімей у суспільстві. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Гельветика, 2020. Вип. 34. Т. 4. С. 207–215.

7. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями: поняття та загальна характеристика. *Освітні обрії*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2019. № 2(49). С. 75–77.

8. Михайлишин Г., Довга М. Розробка та результати впровадження структурно-функціональної моделі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують соціально-правового захисту. *Social Work and Education*. Ternopil-Aberdeen : ІПФ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. Vol. 7, No. 4. pp. 497–513.

Статті у закордонному науково періодичному виданні

9. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Budapest : Keszult a Rozsadomb Contact Kft nyomdajaban, 2019. VII (79). Issue : 197. P. 20–23.

Статті у нефахових виданнях України та у закордонних науково періодичних виданнях

10. Довга М. М. Нормативно-правове забезпечення молодих сімей. *Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу*. Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2019. Вип. 4 (32). С. 128–134.

11. Довга М. М. Особливості роботи соціального працівника з молодими сім'ями. *Virtus: Scientifis Journal / Editor-in-Chief M. A. Zhurba*. Ukraine Canada : NGO Sobornist (Ukraine) СРМ «ASF» (Canada), 2019. № 30. С. 86–89.

12. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Правова проблема суспільства через призму молоді сім'ї. *Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph 24*. Katowice : Wyzszej Szkoły Technicznej, 2019. С. 483–488.

13. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Соціальне проектування як один із прогресивних засобів подолання проблем молодих сімей у Івано-Франківській області. *Освітній простір*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2019. № 17. С.139–146.

14. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Стан професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями: регіональний аспект та зарубіжний досвід. *Наукові записки : збірник наукових статей. Серія : педагогічні науки*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – Випуск СХХХХV (145). С. 91–101.

***Матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій,
які засвідчують апробацію матеріалів дисертації***

15. Довга М. М. Провідні чинники професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Людина віртуальна: нові горизонти* : зб. наукових праць за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції. Монреаль: СРМ «ASF», 2019. С. 113–116.

16. Довга М. Трансформаційні зміни молоді сім'ї на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро: Літограф, 2019. С. 81–83.

17. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Зміна сімейних цінностей як складова життєдіяльності суспільства. *Розвиток сімейної політики міста* : статті, за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон : Гельветика, 2019. С. 67–70.

18. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Змістовий контент процесу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки* : зб. тез Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції / за ред. Н. І. Богданець-Білокаленко. Київ : Педагогічна думка, 2020. С. 94–98.

19. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Інноваційні технології як організаційно-педагогічна умова професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Соціокультурологічні та психолого-педагогічні аспекти становлення особистості в сучасному суспільстві: тенденції і перспективи* : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті професора Володимира Костіва. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 5–8.

20. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Категорія соціально-правового захисту у соціальному забезпеченні сім'ї. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль : СМП «ТАЙП», 2019. Ч. 2. С. 48–51.

21. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Роль організаційно-педагогічних умов у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями. *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2021. С. 108–112.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Довгої Мирослави Мирославівни «Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення» є завершеним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему та має теоретичне і практичне значення.

Представлене дослідження повністю відповідає паспорту спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» та вимогам Про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 167.

Дисертація Довгої Мирослави Мирославівни «Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молодими сім'ями, що потребують правового забезпечення» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Р. В. Зозуляк-Случик

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

О. Л. Протас

Служба
Державного агентства вищої освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
код 02125266
24. 09 20 24